

»V meni živi Kristus« Gal 2,20

BOŽJA BESEDA DANES 4

Revija Slovenskega bibličnega gibanja ISSN 131-5772 XVII (2010)

LETO DOBRODELNOSTI

Betlehem, kraj Jezusovega rojstva.

»Ljubezen nikoli ne mine.«

(1Kor 13,8)

UVODNA BESEDA

s. Snežna Večko, predsednica SBG

Letošnji božič se zdi, kot da mu je leto dobrodelnosti in solidarnosti izostrilo barve in vonje, luč in sence, mehko-

bo in trdoto, blagost in ostrino. Res, vse to je božič. Ne le nebeška sinjina Jezusovih oči, temveč tudi hlad pogledov Betlehemčanov, ki jim skromna tujca ekonomsko nista zanimiva. Zato je šel dolgo pričakovani Mesija leč v živalske jasli. Ko so po francoski revoluciji izumili besedo solidarnost, da bi z njo nadomestili krščansko ljubezen, so se, kakopak, spet znašli v središču krščanstva. Kdo pa je bil bolj solidaren z ubogimi kot Jezus Kristus?! Tako kot smo lansko leto lahko rekli, da je evharistija, darovajska ljubezen, sam Gospod Jezus Kristus, tako tudi letos stoji enačaj med dobrodelna ljubezen in Jezus Kristus. O njem je Peter pričal pred rimskim stotnikom: »... hodil je iz kraja v kraj ter delal dobra dela ...« (Apd 10,38).

Sveto pismo se vseskozi zavzema za uboge. Ima globalno strategijo, da do revščine sploh ne bi prišlo, in zapoveduje, kako naj ravnamo do ubogih, ki bodo, žal, vedno med nami. Sveto pismo seveda ni učbenik ekonomije. Daje pa najbolj temeljna navodila, kako preprečiti revščino. Ukazuje: »Ne kradite, ne lažite in ne varajte vsak svojega rojaka! ... Ne izkoriščaj svojega bližnjega in ne ropaj ga; plačilo dni-narja naj ne ostaja pri tebi do jutra« (3 Mz 19,11.13)! Ker pa bodo vedno ljudje, ki bodo te zapovedi prezirali in potisnili svoje brate v revščino, svetopisemski z/Zakonodajalec kliče: »Kadar spravljate žetev svoje dežele, ne požanji čisto do roba polja in ne paberkuj po svoji žetvi! Tudi v svojem vinogradu ne paberkuj in ne pobiraj osutih jagod v njem; pusti jih revežu in tujcu; jaz sem GOSPOD, vaš Bog« (3 Mz 19,9-10). Torej z zakonom zagotovljena pravica do drobtin z bogataševga polja, da se ohrani revežev dostojanstvo! Kam naj se torej gre današnji svet

učit etike, za katero se je začel zavdati, da je na vseh področjih najbolj potrebna vrlina?

Naj nas zlasti svetopisemska nedelja, ki jo bomo praznovali 30. januarja, navda s hvaležnostjo do Božje besede, ki nam za vsako novo nastalo težavo ponuja preizkušeno varno pot rešitve.

Predvsem pa nam daruje za vsako človeško srce dobrodošlo radostno vest o ljubezni in ljudomilosti našega Boga, ki si je prevzel človeško podobo in prišel živeti življenje preprostega, skromnega človeka. Zato vam vsem bralcem Božje besede danes želim globokega božičnega veselja in miru, v novem letu 2011 pa vseh potrebnih blagoslovov.

V tej številki boste prejeli liturgične koledarčke z mislimi asiškega ubožca sv. Frančiška. Kakor lansko leto boste prejel tudi položnice. Za vsak prispevek za Božjo besedo danes se vam iskreno zahvaljujemo.

Božja beseda danes je revija, ki jo izdaja Slovensko biblično gibanje.

Revija izhaja štirikrat letno (marca, junija, septembra in decembra).

Naslov gibanja in uredništva:

Poljanska 2, 1000 Ljubljana,
tel.: (01)43-14-278, (01)43-25-105 in
(02)25-24-472, <http://sbg.rkc.si/>

Uredniški odbor:

doc. dr. s. Snežna Večko (odgovorna urednica),
terezija.vecko@guest.arnes.si

doc. dr. Marijan Peklaj (zanimaja me),
marijan.peklaj@guest.arnes.si

prof. Bogomir Trošt (dogajanja)
bogomir.trost@rkc.si

Cena: posamezna številka 1,25 EUR,
celoletna naročnina 5,00 EUR;

Transakcijski račun pri Krekovi banki:
št.: SI56 2420 0900 4563 958

Priloga in izvedba Salve d. o. o. Ljubljana

Vsebina

UVODNA BESEDA (doc. dr. s. Snežna Večko)	2
LETO DOBRODELNOSTI IN SOLIDARNOSTI	
Primerjalna študija med SP in nekaterimi mezopotamskimi zakoniki (Samo Skralovnik)	3
PESEM	
Upanje (Sara Lipovšek & company)	6
ZANIMA ME (Marijan Peklaj)	7
ROMANJE V SVETO DEŽELO	
Po Mojzesovih poteh od Egipta na Sinaj (Barbara Salobir in Majda Kočar)	8
DOGAJANJE	
Hagara (Franček Smole, biblična skupina Adreamum)	10
Vseslovensko letno srečanje v Šentvidu	13
BOŽJA BESEDA ZA VSAK DAN (Pripravlja s. Metka Tušar)	14

Fotografija na naslovnici s. Maja Kavčič; druge fotografije: Majda Kočar, Barbara Salobir, Liljana Bole.

LETO DOBRODELNOSTI IN SOLIDARNOSTI

Samo Skralovnik

**»Pri tebi ne bo
smelo biti reveža
(5 Mz 15,4)«:**

Primerjalna študija med Svetim pismom in nekaterimi mezopotamskimi zakoniki

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

Primerjalna študija

Dolžnik je imel torej formalno več možnosti odplačila svojega dolga. Če npr. ni imel srebra, je lahko odplačal enako vrednost v žitu (§ 51, 89 HZ) ali upniku »predal« svojo premoženjsko lastnino (§ 96 HZ). Dolžnik je v § 49 HZ in § 66 HZ namesto vračila dolga v srebru imel tudi možnost, da je lahko dal v začasni zakup (obdelano) polje, s

čigar pridelki je ob žetvi odplačal dolg (ter obresti in stroške obdelave). Po Hammurabiju je moral kljub vsemu pravi lastnik polja, v tem primeru dolžnik, nato ob času žetve sam požeti svoje polje oz. pobrati pridelke na svojem vrtu. S temi je nato odplačal svoj dolg z obrestmi vred (polje oz. vrt sta seveda ostala v njegovi lasti). Omejnjeni člen štiti dolžnika, saj preprečuje upniku samovoljni poseg v dolžnikovo lastnino. Jasno pa je, da besedna zveza *ni imel česa dati* ponovno kaže na to, da je bil dolžnik v hudi ekonomski stiski (revščina).

Pojma *zakup* Postava ne pozna. Seznanani nas s sorodnim izrazom *zastava*, ta pa ima nekoliko drugačne nastavke. Ugotovili smo, da je bilo posojilo na obresti v Pentatevhu prepovedano. Obstajala pa je vrsta posojila, pri katerem je dolžnik neko stvar lahko zastavil, tj. izročil za zavarovanje upnikove terjatve kot zagotovilo, da bo posojeno vsoto oz. količino vrnil/odplačal. Gledano poenostavljeno, če dolžnik ni odplačal svojega dolga, je zastava prešla v last upnika (prim. Neh 5,5). Posojilo, zavarovano z zastavo, Postava prepoveduje samo v primeru, ko je šlo za predmete, ki so bili nujni za preživetje (prim. 2 Mz 22,25–26; 5 Mz 24,12–13; 5 Mz 24,6). Če je bil torej dolžnik v takšnem pomanjkanju, da bi za dolg moral zastaviti kakšen za življenje nujno potreben predmet (ročni mlin, plašč), ker česa drugega ni premogel, mu po Postavi ta stvar ni smela biti odvzeta oz. zastavljena za njegov dolg. Ob tem pa opazimo, da Po-

stava spregovori samo o tem, česa ni dovoljeno vzeti v zastavo, medtem ko o tem, kaj je mogoče dati/vzeti v zastavo, ne govori. Iz drugih mest celotne Hebrejske Biblije lahko razberemo, da so to bili najrazličnejši »predmeti«: (pod omenjenimi pogoji) oblačila, polja, vinogradi, hiše, sinovi, hčere ... Vendar upnik zastave ni smel terjati s silo (5 Mz 24,10–11). To pomeni, da je dolžnik *teoretično* sam izbral, kaj bo zastavil.

Na eni strani torej Postava prepoveduje posojilo na obresti, na drugi pa dovoljuje »posojilo na zastavo«. Pri zastavi je v primeru, da je posameznik dolg oz. posojilo uspešno povrnil, to pomenilo, da je vrnil enako količino oz. znesek, ki si ga je izposodil (ker ni bilo obresti), nazaj pa je dobil tudi zastavo. Če dolga ni mogel povrniti, je posledično izgubil zastavo. Mezopotamski zakoniki takšne zastave ne predvidijo (do neke mere se lahko z njo primerja omenjeni zakup). Ti predpišejo na posojilo obresti ter predvidijo v primeru nezmožnosti vračila terjatev, ki je Postava zaradi zastave ne pozna.

Zakonik mesta Ešnunne kot prvi terjatve obravnava v § 22–24. V vseh treh določbah predpostavlja, da izvaja to pravico kot upnik nekdo, ki v resnici nima pravice ničesar zahtevati. Takšen odnos sankcionira (§ 22–24 EZ so verjetno pomenili velik napredek pri zaščiti nedolžnih ljudi in izkoriščanju šibkih). Vendar je bolj kot sami člani, ki govore o nepravničnem posegu po dolžnikovih ljudeh, za nas pomembno dejstvo, ki ga je moč razbrati iz teh členov. To je,

da je poleg primera, ki ga obravnava zakonik (dolg terja nekdo, ki v resnici nima pravice ničesar terjati), bilo nesporno dejstvo, da je lahko pravico terjatve uveljavljal nekdo, ki je imel upravičen razlog (dolg). Upnik je torej imel pravico svoj dolg izterjati tudi na silo. Hammurabi nekoliko kasneje določila o terjatvah nadgradi in odgovori na več vprašanj. Z neupravičenim posegom domnevnega upnika se ukvarja v § 114. V določbah 115 in 116 pa se Hammurabijev zakonik ukvarja z resničnim upnikom, ki je imel »upravičeno« zaradi svoje denarne ali žitne terjatve v svoji hiši zaprtega nekega dolžnikovega svojca. Terjatev pri Hammurabiju tako prvič dobi predznak: pravno legitimno. V stiski je lahko dolžnik tudi sam prodal oz. zastavil svojega bližnjega sorodnika ali sebe. Hammurabi je takšno sužnost omejil za svobodne osebe na tri leta (§ 117 HZ).

Hammurabi »nudi« za dolžnika v stiski torej celo paletto različnih možnosti: če dolžnik ni imel srebra, je lahko odplačal enako vrednost v žitu (§ 51, 89 HZ), v zakup oddal polje (§ 49, 66 HZ), upniku predal svojo premoženjsko lastnino (§ 96 HZ), prodal (zastavil) sorodnika ali sužnja oz. končno tudi sebe (§ 117–119 HZ).

Kakšne »pravne« možnosti je imel obubožani v Postavi? Oglejmo si jih: če je posameznik obubožal, je lahko prodal del svoje zemlje. V takšnem primeru je veljala stalna pravica odkupa (3 Mz 25,25 sl.). Zemlja je lahko ostala v lasti upnika/kupca; če je nihče ni odkupil, največ do jubileja. Takrat se je v vsakem primeru vrnila pravemu lastniku. Iz mezopotamskih zakonikov ne izvemo ničesar podobnega, torej o kakšni morebitni pravici odkupa oz. zakonu, da se lastnina po določenih letih vrne svojemu prvemu lastniku. Bila pa je poznana pravica odkupa, vendar ne stalna, marveč le pod pogojem,

da bo imel prvotni lastnik pravico hišo odkupiti prvi, ko/če jo bo novi lastnik prodal. O tem govori § 39 EZ, vendar ga je mogoče tolmačiti tudi drugače.

Druga možnost je bila ta, da si je posameznik izposodil brez obresti (prim. 2 Mz 22,24–26). V tem primeru je običajno dolžnik moral dati zastavo. Upnik predmeta zakupa ni smel terjati s silo (5 Mz 24,10–11), hkrati niso smele biti v zastavo vzete osnovne potrebščine za življenje. Zadnja stopnja pravne poti v Peteroknjižju je bila prodaja v suženjstvo (sebe ali svojega svojca), ki je bila odvisna od tega, komu, tujcu ali bratu, se je obubožani prodal.

Če se na prvi pogled zdi, da daje Postava v primerjavi z ostalimi zakoniki bolj skrčen seznam možnosti za obubožanega, bomo hitro ugotovili, da smo pri pregledu bili premalo pozorni. Še prej si bomo ogledali in primerjali zadnjo stopnjo revščine, tj. suženjstvo.

V primeru, da se je prodal bratu (Izraelcu), je bila doba suženjstva omejena na 6 let. Oblika suženjstva, v kateri se je obubožani Hebrejec znašel, se bistveno razlikuje od suženjske institucije mezopotamskih zakonikov ter tudi od sužnjeve tujega rodu v Pentatevhu. Izraelec, ki se je prodal v suženjstvo zaradi revščine, ni smel biti obravnavan kot »pravi« suženj. Bil je neke vrste najemnik, ki je služil in ni opravljal suženjskega dela. Če določila o sužnjih (ki imajo sicer pri Postavi predznak: zaradi revščine) primerjamo z mezopotamskimi, opazimo bistvene razlike. Najvidnejša je gotovo doba, ki jo mora suženj »odslužiti«. Ta je v Postavi (razen v primeru jubileja, ki je lahko dobo skrajšal, ali v primeru obreda prebadanja ušes, ki je dobo podaljšal) določena na šest let (sedmo leto gre prost), kar je dvakratnik dobe suženjstva, ki jo določajo mezopotamski zakoni-

niki (tri leta). Ob tem je potrebno opozoriti, da se Postava ukvarja z vprašanji suženjstva Hebrejcev skoraj izključno kot s posledico revščine, medtem ko mezopotamski zakoniki suženjstvo obravnavajo sicer v širšem kontekstu. Res je, da se določilo o treh letih (četrti leto gre prost) navezuje posredno na revščino, pomanjkanje (§ 117 HZ). Vendar ostaja globoka razlika med naravo suženjstva, ki ga uzakonjajo Postava in zakoniki. Postava namreč predpisuje zelo humano obliko »suženjstva«. ¹ Mezopotamski zakoniki se v splošnem zavzamejo za sužnja le kot za del gospodarjeve lastnine. ² Vendar bi tudi pri Hammurabiju težko z gotovostjo sklepali, da je bil človek, ki je bil prodan v suženjstvo zaradi revščine, popolnoma enačen s kupljenim sužnjem. § 117 HZ pravi namreč, da »*bodo tri leta delali v hiši svojega kupca ali svojega zastavnega upnika*«.

Če povzamemo, Postava v primerjavi z zakoniki na neki točki res nudi bolj skrčen seznam. Hammurabijev zakonik (kot najbolj kompleksen) predvideva: Če dolžnik ni imel srebra, je lahko odplačal enako vrednost v žitu (§ 51, 89 HZ), v zakup oddal polje (§ 49, 66 HZ), upniku predal svojo premoženjsko lastnino (§ 96 HZ), prodal (zastavil) sorodnika ali sužnja oz. končno tudi sebe (§ 117–119 HZ). Postava pa predvideva naslednje korake: prodaja dela zemlje (veljala je stalna pravica odkupa), posojilo brez obresti (zakup) ter prodaja v suženjstvo. Zavedati pa se moramo, da »pravni vidik«, s katerim se ukvarjajo vsi omenjeni zakoniki, ne izčrpa kategorijo reveža do konca. Obravnavali smo samo pravne posledice revščine. Revščina pa je v

¹ Meyrick F., Leviticus v The Pulpit Commentary (Volume 2), 393.

² Korošec Viktor, Zakonik mesta Ešnunne in Lipit-Ištarjev zakonik: nekaj pravnih pripomb, 58.

konkretni obliki lahko imela tudi drugačno obliko (brez dolga, pač pa npr. pomanjkanje) in pomeni veliko več kakor pravni pojem. Pravni vidik tudi ne upošteva vzroka revščine. Rešuje samo končne faze procesa ubobožanja in probleme, ki s tem nastanejo (terjatve, obresti ipd.).

Kot že povedano, ideja zaščite revnih, kar je nesporno dokazano, ni lastna ideja oz. izum Izraelcev. Vendar, če je pri mezopotamskih zakonikih odnos revež – družba – bogovi utemeljen na temelju zagotavljanja kozmičnega reda, pa temelji odnos do reveža pri Izraelcih na osebnem Bogu oz. na temeljno drugačnem razumevanju razodetega Boga v zgodovini. Postava s podobo Boga kot zaščitnika pomoči potrebnih že v temelju postavlja drugačne osnove, posledica katerih je tudi drugačen odnos in pojmovanje revščine. Da se revnega ne sme zatirati, ima vzrok v specifičnem razumevanju in pojmovanju Boga. To se lepo kaže tudi na mestih, ki niso zakoni v strogem pomenu (kljub temu da spadajo v pravni korpus), temveč bolj versko obarvani imperativi, ki posamezniku prej omenjeno logiko znova in znova predočijo (prim. »Široko odpiraj svojo roko bratu, ubožcu in revežu v svoji deželi!«; 5 Mz 15,11). Osebnostni značaj Boga namreč v nobenem pogledu ne dopušča, da bi zakoni imeli več kakor zgolj formalno vlogo. Lahko sicer določajo zunanji okvir med ljudmi ter med Bogom in ljudmi, vendar ne morejo veljati kot dejanska norma.³ In ravno pravna predpostavka mezopotamskih zakonikov je vzrok tega, da se je izgubil osebnostni značaj.⁴ Nasprotno pa neposredno in širše besedilo v celotni Hebrejski Bibliji potrjuje, da so pravne norme podrejene normam razmerja med

Bogom in človekom oz. med ljudmi.⁵ Ob tem velja, da kljub temu, da se Bog tudi v Peteroknjižju predstavi kot zaščitnik ubogih, nikoli ne deluje po pravnih normah, ampak po notranji nujnosti zvestobe do svojega lastnega bistva.⁶ Sega onkraj pravnih norm in obveznosti.

Če smo torej omenili, da Postava v primerjavi z mezopotamskimi zakoniki nudi manj možnosti, kar se tiče odplačila dolga – z ozirom na povedano zgoraj – to ne drži popolnoma. Revščina namreč ni bila nujno vedno povezana s pojmom dolga, temveč prej s pojmom pomanjkanja. Poseben vidik odnosa Postave do reveža moramo izpostaviti v določbah, ki ne spadajo strogo med zakonodajne sklope, ker obravnavajo bolj versko-obredno vsebino. Logična posledica je, da jih z ostalimi, to je mezopotamskimi zakoniki, ni moč vzporejati. To pogloblje na prej zastavljeno vprašanje odgovarja v popolnoma novi luči. V njih spoznamo popolnoma unikatno formulacijo: *Če pa je prereven/Če pa je reven in tega ne zmore ...* Tej sledi znižana normalna količina dajatve. Na mnogih mestih Mojzes normalni ceni tako pripiše še nižjo, za reveže. Še več, v primeru daritve za spravo za greh predpiše celo dve alternativni (3 Mz 5,7–13). Z drugo alternativo, ki naj bi znašala količino hrane, ki zadostuje enemu človeku za en dan, naj bi se Postava maksimalno prilagodila »razmeram« (revščina), tako da je bila ta izvedljiva celo za najbolj revne sloje družbe.

K določbam, ki jih zaradi verskega predznaka ni mogoče primerjati, lahko prištejemo še različne druge določbe (ki prav tako niso primerljive). Enako kakor prve se ukvarjajo z revežem v njegovi konkretnosti, tj. ne samo v pravnem vidiku, temveč kot s človekom, ki je

trpel pomanjkanje in zaradi svoje nemoči mnogokrat izkoriščanje. To so določbe, ki lastniku polja prepevedujejo paberkovanje, da bi lahko tam reveži pobrali zrna in jagode (prim. 3 Mz 19,9–10; 23,22; 5 Mz 24,19–22), ščitijo revnega dninarja pred izkoriščanjem (prim. 5 Mz 24,14–15), o prostovoljnih darovih (prim. 2 Mz 35,5) ter o tatvini (2 Mz 22,1–3). Vendar tudi mezopotamski zakoniki premorejo določbe, ki ne govore zgolj o dolgu in se zavzemajo za malega (ne vedno reveža). Omenimo lahko, da Hammurabi npr. v primeru naravne katastrofe, dolžniku podaljša izpolnitveni rok (§ 47–48 HZ). Veliko humanost pokaže tudi § 19 EZ, pod pogojem, da ga umevamo v smislu brezobrestnega posojila. Člen je gotovo imel namen preprečevati okoriščanje bogatih upnikov na račun stiske (lakote) malih. Navsezadnje je tak tudi § 39 EZ, saj nam določba daje slutiti, da gre za posebno pravico oz. zaščito populacije, ki je v šibkem gmotnem položaju.

Beseda za konec

Kljub omejitvam⁷ lahko tematično revščine zasledujemo na obeh straneh. Kot smo omenili že na mnogih mestih, pri obravnavanih mezopotamskih zakonikih res ne direktno, temveč posredno preko členov, ki se ukvarjajo z ljudmi v šibkem finančnem položaju (ki so gotovo dejansko velikokrat bili reveži oz. temu stanju zelo blizu). To dejstvo daje gradivo in kaže smer za konkretno primerjavo. V tem

7 To so: drugačna literarna oblika in (delno) vsebina (strogo ločena zakonodaja od zgodovinsko in religiozno navdihnjene uvoda (prolog) in zaključka (epilog) pri MZ ter na drugi strani preplet in soodvisnost prava, zgodovine in religije v Peteroknjižju) in drugačni nameni, ki so jih z/med pisanjem zasledovali avtorji (legitimizacija in utrjevanje oblasti na eni ter na drugi strani bolj kot iskanje zgodovinske točnosti in sistematičnosti izražanje globlje teološke resnice). Glej Uvod – Omejitve pri raziskovanju, str. 3.

3 Prav tam, 203.

4 Krašovec Jože, Pravičnost v Svetem pismu in evropski kulturi, 41.

5 Prav tam, 40.

6 Prav tam, 156.

smislu namreč, da pomanjkanje čuta⁸ za reveža pokaže ob vzporejanju Peteroknjžja in mezopotamskih zakonikov na močan kontrast med njima. Posamezni člani zakonikov gotovo namigujejo oz. kažejo na reveža,⁹ vendar zadevajo le posledice, ne vzrokov, tj. šibkega se dotikajo samo v pravni dimenziji, medtem ko o tem, kako je živel (in ali je sploh živel), kje je bilo njegovo mesto v družbi ... ne izvemo ničesar.

Dejstvo je, da je v Pentatevhu diametralno drugačen odnos do

8 Ob podrobnem preučevanju se izkaže, da v epilogu omenjena skrb in zaščita ubožcev v pravnih določbah samih ne odseva takšne podedbe. Glej npr. Ur-Nammujev odnos do revežev, str. 20 sl.

9 Prodaja v suženjstvo (HZ § 117), prodaja hiše (EZ § 39), predaja svoje premoženja (HZ § 96), ipd.

revežev utemeljen (prav tako na diametralno drugačnem) razumevanju Boga. Kadar torej Postava spregovori o revežu, spregovori z veliko širšega zornega kota, ki ne obravnava le pravil in prestopkov, temveč je v njih revež zaobjet v svoji konkretnosti, v svoji bedi, pomanjkanju, izkoriščanju in trpljenju. Izriše čutečega človeka, ne pravne osebe.¹⁰

Na prvi pogled bi torej lahko sklenili podobno kakor Fensham Charles v svojem delu *Or in Ancient near East Legal and Wisdom Literature*, kjer pravi, da so bili najbolj izpostavljeni in ranljivi deli

10 Kadar je govora o pravni osebi, ne nalezimo na čustva, strahove, bolečine. Spet druga zgodba je uporaba *moža enega sekla* (reveža) kot besedne figure za izražanje lastnih namenov.

družbe zaradi svoje nemoči preprosto zaščiteni z avtoriteto boga in vladarja.¹¹ Vendar nam ob nekoliko globlji študiji hitro postane jasno, da gre v judovskem primeru za ravno obratno smer razvoja dogodkov. Zaradi razodevanja Boga, ki se kaže kot zaščitnik ubogih, majhnih, postane kasnejše pravno stanje legitimno in ne obratno. Ob vsebinski primerjavi odnosa do revežev tako dejansko zadenemo na mnogo širšo problematiko (ki zadeva vprašanje Boga, vere ...), katere eden izmed mnogih izrazov je tudi tematika članka, tj. odnos do revežev.

11 Prav tam, 139.

UPANJE

Vojna, vojna vsepovsod gorje!

Zakaj umirajo ljudje?

Zakaj otroci ponekod trpe?

Za nas rodil se Otrok je,

ki odnesel je gorje

ter nam daje upanje,

ki nam položeno je v srce.

A ker zaslepljeni smo ljudje

in ne spustimo Jezusa v srce

trpe na Svetu vsi ljudje!

Sara Lipovšek & company

ZANIMA ME

Marijan Peklaj

Po Mojzesovi postavi so Izraelci obhajali pashalno večerjo v krogu družine in po potrebi s sosedi (1 Mz 12,3-4). Jezusova zadnja večerja je bila najprej spominski obred pashalne večerje. Ali ne bi bilo po običaju, da bi bili pri njej prisotni tudi Jezusova mati in družine apostolov? Ali je kakšno svetopisemsko pričevanje, da so bile družine zraven?

Henry Beninati

Značilno za naš čas je, da na vseh področjih postavljamo vprašanja, ki večrajšnjim ljudem ne bi prišla na misel. Glede zadnje večerje se nam je zdelo vse jasno: Jezus je s svojimi izbranimi dvanajsterimi obhajal praznični obed, ki mu Judje rečejo pasha. Z njim vred so bili torej pri mizi sami moški in nekateri od njih so v evangelijskih pripovedih omenjeni tudi po imenih. Tudi likovne upodobitve tega dogodka prikazujejo za veliko mizo trinajst mož. Na sredi podobe je Jezus, tisti z mošnjo za denar je Judež. Za tistega z gladko brado smo vemo, da je Janez, ki je bil najmlajši in ni tako kot drugi imel bolj ali manj košate brade. Le kak Dan Brown je lahko iz tega naredil zgodbo, da je bila pri mizi poleg Jezusa Marija iz Magdale, češ Da Vinci je odkril tisto, kar so evangelisti in Cerkev prikrili. Danes smo bolj občutljivi za družinske vrednote in za pravice žensk in prav je tako. Sveto pismo, tudi štiri evangelije, so po vsej verjetnosti pisali moški in so morda hote ali nehote zamolčali kako žensko navzočnost.

V vprašanju je naveden en sam preprost razlog za možnost, da bi bile navzoče ženske in otroci: predpisi za pasho iz Druge Mojzesove knjige. Ti nedvo-

umno govore o družinskem slavlju. Ta razlog ima svojo težo, saj vemo, da je pasha versko praznovanje v družini še pri judovskih vernikih v današnjem času. Vendar je treba najprej reči, da se je judovsko praznovanje pashe od takrat, ko je bilo napisano poglavje 2 Mz 12, večkrat spreminjalo. Medtem ko so nekoč klali jagnjeta ali kozlička na vsakem dvorišču, so ubogim živalim v Jezusovem času množično jemali življenje v jeruzalemskem templju. Sodeč po zapisu v 2 Mz so v začetku morali pri pashalni večerji jesti in piti stoje, prepasani in opremljeni s palico, kakor pripravljeni za na pot, v Jezusovem času pa so po grškem običaju sloneli pri mizi. Mrtvomorski rokopisi kažejo, da je bilo v Jezusovem času več vrst judovstva in nedvomno precejšnje razlike v praznovanju in bogoslužju. Če so večji del časa obstoja kumranske skupnosti tam živeli samo moški, tam tudi niso mogli praznovati z ženami in otroki. Iz vsega navedenega bi sklepal, da ni mogoče z nujnostjo sklepati na »mešano družbo« pri zadnji večerji.

Sam do sedaj še nisem naletel na tako vprašanje, našel pa sem že vprašanje, ali je to, kar so tisti večer imeli Jezus in njegovi učenci, v resnici pasha. Po Marku (14,12) naj bi Jezus obhajal zadnjo večerjo z apostoli prav 14. nisan, na večer pred samim praznikom. Potemtakem naj bi bil obsojen in usmrčen na sam veliki praznik. To pa ni verjetno. Ne judovske ne rimske oblasti se ne bi drznile skruniti praznika. Po Janezu (18,28 in 19,14) je Jezus prehodil svoj križev pot do vrha Kalvarije na »dan pripravljanja«, torej bi bila zadnja večerja 13. nisan, en večer pred tem, ko so Jeruzalemčani jedli pashalno jagnje. Nekateri dvomijo, da bi Jezusova

zadnja večerja v resnici imela značaj pashalnega obeda. Ni pa dvoma, da je v vseh štirih evangelijskih tako ali drugače mišljena prav pashalna večerja. Jezus pri njej naznanja novo zavezo. Krščanski razlagalci so pozneje izredno prepričljivo primerjali judovsko pasho in krščansko veliko noč, osvoboditev iz egiptovske sužnosti in odrešenja iz greha in smrti po Kristusu.

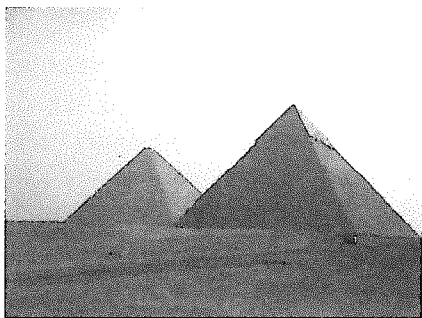
Po mnenju številnih razlagalcev Nove zaveze Jezus ni preprosto vnaprej praznoval, ker je vedel, da bo na sam praznični večer že pokopan, temveč se je ravnal po koledarju, ki se je razlikoval od jeruzalemskega oz. tempeljskega. Nič nenavadnega ne bi bilo, ko bi se Jezus in njegovi učenci držali kumranskega koledarja. Torej je treba upoštevati predpise za judovsko praznovanje, ki bi se ga mogle udeležiti tudi ženske. O udeležencih je pri Marku in pri Mateju zapisano, da je Jezus imel pri mizi »dvanajstere« (Mr 14,17; Mt 26,20), tretji evangelist pa pravi, da so bili tisti večer z Jezusom »apostoli« (Lk 22,14). Janez po svoji navadi omenja le »učence«. Iz tega sledi, da ni najti izrecnih namigov, da bi bile prisotne tudi ženske in otroci. Pri sklepanju nove zaveze med Bogom in (novim) Izraelom so nujno navzoči dvanajsteri možje, saj simbolično predstavljajo dvanajst Jakobovih sinov, očetov izraelskega naroda. Ostaja pa seveda odprto vprašanje, če se evangelistom preprosto ni zdelo potrebno ali umestno, da bi omenjali nevsiljivo navzočnost skupine žena, ki so Jezusa in njegove učence spremljale pri njegovem javnem delovanju (glej Lk 8,1-3) in se potem pojavile kot priče na Kalvariji (glej Mr 15,40-41 in vzporedno).

ROMANJE V SVETO DEŽELO

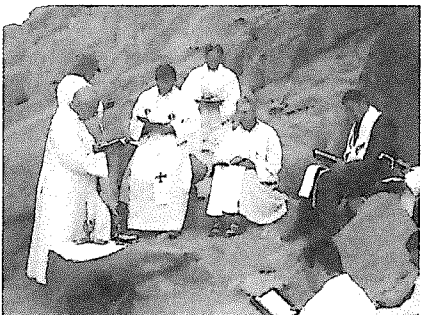
Barbara Salobir in Majda Kočar

Po Mojzesovih poteh od Egipta na Sinaj

Svetopisemsko romanje skozi puščavo pod vodstvom dr. Maksimilijana Matjaža in Agencije Oskar, od 6. do 15. oktobra 2010

Egipt. Reka Nil. Veličastne piramide. Sfinga. Modrost, znanje, blagostanje. »Človeška (?)« moč, ki si nadene attribute božanskega, postavi sebe na mesto Boga in zgrabi v primež vse, ki ji slepo sledijo. Skušnjava za odmik od bistva življenja. Nekoč in danes. Vse je isto. Človeška narava se tekom tisočih let res ni bistveno spremenila. Je današnji čas kaj drugačen? Imam možnost, da uidem iz primeža, najdem izhod-exodus, tako kot ga je izvoljeno ljudstvo, pa čeprav šele

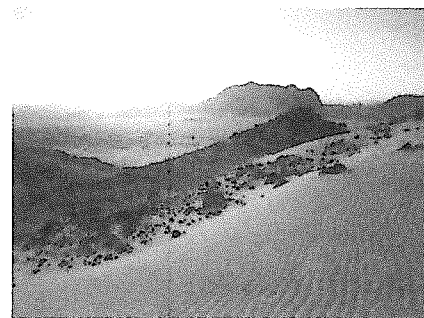
v drugi generaciji? Je deset dni dovolj za spoznanje, Resnico?

Deset dni, ki jih pod odličnim vodstvom eksegeta prof. dr. Maksimilijana Matjaža in našega Oskarja, svetovnega popotnika z dušo in zvezdicami v očeh, preživimo na svetopisemskem romanju po Mojzesovih poteh od Egipta na Sinaj.

Na poti smo podoživljali življenjske situacije izvoljenega ljudstva in predvsem njihovega voditelja Mojzesa, povezovali smo Božjo besedo in pronicljive besede tržaškega pisatelja Alojza Rebule iz romana Jutri čez Jordan, ubranega na temo iskanja razlogov, zakaj cela generacija izvoljenega ljudstva, vključno z voditeljem Mojzesom, ni prišla v Obljubljeno deželo, z našimi konkretnimi medsebojnimi odnosi, ki so se na različne načine oblikovali, ko smo tekom romanja iz pisanega utripa vročega Kaira in turistične Gize z veličastnimi piramidami ob Rdečem morju pod Sueškim prekopom ušli v mir Sinajske puščave. Ta človeka napolni z občutkom Presežnega, še posebej takrat, ko se ponoči zazre v nebeško zvezdnato nebo.

Na takšnem romanju se lahko zgodi dotik Boga, kot je mladi novomašnik Janez lepo poimenoval nepozabni občutek Presežnega, kar lahko izkusi vsak tudi danes in ne samo pred tisoči let, če je le dovolj občutljiv in naravnian na to. Sočasno pa se prav na istem romanju lahko doživi tudi vse stiske in skušnjave ljudi današnjega časa,

tako podobne stiskam in skušnjavam izvoljenega ljudstva, ki preprečujejo živeti iz izkušnje Boga. Saj se v teh tisočih letih človeška narava ni bistveno spremenila.

Dnevi, zaznamovani z iskarnji razlogov, zakaj cela generacija izvoljenega ljudstva ni prišla v Obljubljeno deželo, ampak pomrla v puščavi. Bom v svoji puščavi umrla tudi jaz, ali bom našla izhod-exodus iz primeža današnjega časa, se sprašujem, ko iz pisanega utripa vročega Kaira in turistične Gize z veličastnimi piramidami ob Rdečem morju pod Sueškim prekopom uidemo v mir Sinajske puščave, ki človeka med tihotno hojo po prostranih širjavah peska, med občutenjem svojega fizičnega telesa ob vzpenjanju in spuščanju po suhih kanjonih, med zaznavanjem nežnih oblik življenja takoj, ko se pojavi vsaj nekaj kapljic vode in senca, še posebej pa med tem,

ko se ponoči zazre v nebeško zvezdnato nebo, napolni z občutkom Presežnega. Če je občutljiv za to.

Sicer pa ista puščava lahko z istimi prostranimi širjavami peska, z istimi suhimi, kanjoni, ki preizkušajo meje zmogljivosti fizičnega telesa, z istimi nežnimi oblikami življenja, ki se naenkrat zdijo revne in z istim zvezdnatim nebom, ki se zdi neskončno daleč, lahko vzbuja monotonost, obup, občutek morbidnega ob znavanju, da se nič novega ne more več zgoditi, da je vse že bilo in da izhoda v Presežno, v Obljubljeno deželo ni, ga nikoli ni bilo in ga nikoli ne bo.

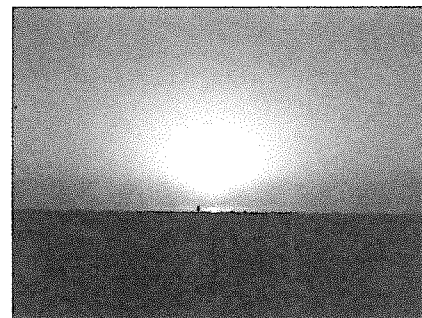
Pa vendar mimo teh in onih občutkov izhod-exodus obstaja. Izraelsko ljudstvo je imelo možnost izhoda na prehodu iz suženjstva ob Nilu v Obljubljeno deželo skozi puščavo v treh smereh, ki naj bi trajale po sedanjih izračunih, prva 7 dni, druga 14 dni, tretja največ mesec dni. Hodili so 40 let in v Obljubljeno deželo z redkimi izjemami niso prišli. Praktično cela generacija je v puščavi umrla. Tik pred prihodom v obljubljeno deželo tudi voditelj Mojzes. S pogledom uprtim vanjo. Čutim z njimi skozi lastne izkušnje romanja in svojega življenja, ki v miru puščave intenzivno stopa v mojo zavest. Prevzame me misel enega izmed romarjev, izrečena na poti: »Vsak izmed nas ima iste možnosti izhoda-exodusa kot izvoljeno ljudstvo. Izhod je pravzaprav vedno tukaj in zdaj. Lahko ga dosežemo celo

ta trenutek, lahko v 7 dneh, v 14 dneh, v enem mesecu, v 40 letih, ali nikoli«. Bog vedno stoji pred našimi vrati in trka. Odločitev je naša. Popolnoma svobodna.

In ko odločitev naredim, imam vizijo, živim zanjo. Potem mi dogovori z Bogom, posredovani po Besedi, postanejo ne zapovedi, ampak bolj kašipoti, da ne omahnem na delih poti (življenja), kjer postane prenevarno, premišlujem, ko na koncu poti po puščavi prav z mislijo na zapovedi počasi v tišini prestavljamo noge s stopnice na stopnico v senci razdrapanih skal in prepokanih ostenij, preko dvojih vrat, strmo navzgor na goro Sinaj. Sopiham. Odločam se za vsak korak posebej. Le moj konkretni in celostni: hočem me privede do vrha. »Le moj konkretni in celostni: hočem lahko odpre vrata, na katerih piše izhod-exodus. Za njimi pa Ljubezen... Grm, ki goriš in ne zgoriš...« premišlujem v solzah nezavedne bolečine, ki privre na dan tik pred odhodom domov ob umirjeni maši s kuliso Sinajskih pobočij in samostana sv. Katarine naslednji dan.

Vse se pomeša v eno samo občutenje, ki ga Majda tako lepo pove v končni refleksiji po tem, ko smo na poti domov s hrepenenjem po lastnem izhodu že pomočili ob zadnjih žarkih zahajajočega sonca svoje roke in noge v Rdeče morje. »Goreči grm. Mojzes! Tvoja mogočnost in ponižnost, tvoja vera in potrpežljivost z ljudstvom,

tvoja gorečnost in občutljivost za sveto... Tvoj DA Njegovemu klicu... Grm, ki goriš in ne zgoriš... Moj Bog, Ti vidiš stisko... in kličeš v zaupanje...« Nekoč in danes. Po Božji in ne človeški logiki. Predvsem svete in voditelje. Tudi Simona čevljarja, tudi svetega Pavla, tudi svetega Frančiška, tudi svetega Avgušтина ... Nobeden izmed njih pred klicem ni niti slučajno izpolnjeval pogojev, ki jih mora imeti človek za vstop v diakonat, me prešine na poti nazaj v Kairo, ko slišim kako dr. Kunstelj našteva pogoje za vstop vanj. Vsi poklicani niso bili družinski, bogaboječji ljudje, niso bili priznani s strani skupnosti, v kateri so živeli kot zgledni, verni ljudje. Še več, obvladovale so jih ravno nasprotno vse skušnjave tega sveta. A bili so goreči, zvesti svoji odločitvi, karizmatični, prepričljivi, pristni. Bili so to, kar so bili, in se niso delali nekaj, kar niso bili. In slišali so klic, se odzvali. Z vso gorečnostjo svoje duše. Takšne Bog kliče. Pristne in goreče. Ja, Božja, ne človeška logika je to! Koga kliče prav danes?

Več o romanju na www.eksegeza.net

DOGAJANJE

*Franček Smole, biblična skupina
Adreanum*

Hagara

(1 Mz, 12, 1-20; 1 Mz 16, 1-16; 1 Mz 18, 1-15; 1 Mz 20, 1-18; 1 Mz 21, 1-21; 1 Mz 25, 12-18; Gal 4, 21-31)

Abraham, Sara, Hagara

Abraham → Abram = oče ljudstva je začetnik in predstavnik Izraela. Njegov blagoslov je v obljubi dežele in potomstva → človeštva. Vzrok za blagoslov je v 1 Mz 22,18 »Ker si poslušal moj glas« in »ker mi nisi odrekel svojega edinega sina«. Na mesto človeka, Izaka, stopi »jagnje božje«, podoba Jezusa. Na novo se začne Božja zgodovina odrešenja z ljudmi. Njegovo sporočilo je v dejanju vere. Abrahamov Bog je zvest, njegova obljuba se izpolni.

Sara → **Sará (h.), Sárra (g.) = kneginja, vladarica** je Abrahamova polsestra in žena (1 Mz 20,12; 11,29). V visoki starosti je doslej nerodovitna postala Izakova mati. Da bi bil poudarjen pomen tega dogodka, Bog pri napovedi rojstva njeno prejšnje ime Sarai spremeni v Sara (17,15sl.). Sara je bila pokopana v votlini Mahpeli, ki jo je Abraham pridobil kot prvi kos obljubljenega dežele (23). Kot mati sina obljube, Izaka, je Sara tudi mati izvoljenega ljudstva (Iz 51,2) in vseh otrok obljube (Rim 9,8sl.).

Hagara → **ha'-gar (arab.) = izselitev, beg, tisti, ki beži**, je egiptovska dekla Sare in pramater dvanajstih Iz-

maelovih rodov (1 Mz 16; 21, 9-21).¹

Biblična vsebina

Hagara je bila Sarina služkinja in Izmaelova mati. Sara ni imela otrok in je prosila Abrahama, naj vzame za ženo Hagaro, da bi lahko posvojila njene otroke (prim. 1 Mz 30, 3, kjer Rahela izreče podobno prošnjo!). Ko je Hagara spočela, je postala ošabna in Sara jo je z Abrahamovo privolitvijo pregnala v puščavo. Tam se ji je, ko je sedela pri vodnjaku, prikazal Gospodov angel in ji naročil, naj se vrne in podredi gospodarici Sari. Obljubil ji je, da bo spočela sina, ki se bo imenoval Izmael (= tisti, ki ga naj Bog usliši), postal bo dober borec (»pravi divji osel«) in ga bodo bratje upoštevali (1 Mz 16). Nadalje zgodba pripoveduje, da se je Izak, ko je bil odstavljen, igral z Izmaelom. Sara ga je videla in zahtevala od Abrahama, naj odstrani Hagaro in njenega sina, da bi ta kasneje ne mogel dedovati skupaj z Izakom. Abraham tega ne bi rad storil, vendar se je na Božjo zapoved vdal. Hagara je šla ponovno v puščavo, kjer je Izmael skoraj umrl od žeje. V trenutku največje stiske se ji je prikazal Gospodov angel in ji pokazal vodnjak, obenem pa obljubil, da bo Izmael ustanovil velik narod. Nato sta bivala v puščavi Paran, kjer je Izmael postal vojščak in Sara mu je dobila ženo iz egiptovske dežele (1 Mz 21,9-12). Druga omemba Hagare je v

1 Mz 25,12, kjer je omenjena kot Izmaelova mati. V Kroniški knjigi pa so še druge omembe, npr. o Hagaritskem ljudstvu, ki je bilo sosed transjordanskih izraelskih plemen. (1Krn 5,10, 18-22; 11,38; 27,31).²

Pavel (Gal 4,21-31) tipološko predstavi odnos Sare in Hagare in njunih rodov z odnosom sinajska – nova zaveza.

Zgodba o Hagari in zgodbe drugih ženà v 1 Mz

Zgodba o Hagari je ena od velikih tem v 1 Mz in je arhetipski model, ki se prenaša tudi v NZ. S. Niditch³ omenja v povezavi z matriarhinjami v 1 Mz naslednje velike motive: motivi žena, vezani na mladost, poroko in materinstvo, pojavljanje ob izvirih in studencih takrat, ko pride rešitev, problemi seksualnosti in rodovitnosti, scene oznanjenja, pozicije žena kot mater patriarhov in naslednjih generacij. S tem v zvezi so izpostavljene njihove naslednje vloge: 1. vloge žena in mater v zasebnosti in javnosti, 2. vloga pozicije žena kot tistih, ki povezujejo skupine moških preko ženitvenih povezav in 3. marginalni status žensk, ki jim je bila preprečena izpolnitev vloge žena.

1. Zgodba o Hagari je ponazoritev zgodbe o Sari, je njen antipod oz. antitetični lik. Mati izraelske-

² <http://www.jewishencyclopedia.com/view.jsp?artid=53&letter=H>

³ S. Niditch, Genesis. V: C. Newton, Women's Bible Commentary, Westminster PR, 1998

¹ A. Grabnar – Haider, J. Krašovec in sod., Biblični leksikon. MD Celje, 1984

ga (→ in vsega) ljudstva je Sara, Hagara je samo poudarek njene vloge in prikaz Božjega delovanja v Izraelu (→ človeštvu). Njen model se ponavlja, kar pomeni, da nosi pomembno sporočilo: obstaja razlika med tistim, ki zupa v Božje obljube in tistim, ki želi sam izpeljevati poslanstvo. Zanimivo je, da se je, kot poroča rabinska predaja, po Sarini smrti Abraham oženil s Keturo, kar pomeni v hebrejščini psevdonim za Hagaro.⁴

2. Z ozirom na osebno usodo in vlogo je Hagara tragičen lik, primeren za veliko literarno temo človeške usodnosti: sprva služabnica, nato metresa, zatem tista, ki se hoče povzpeti nad izvoljeno ženo, nato begunka, vrnjenka in po Božji obljubi mati Izmaelovih rodov, nazadnje spet izgnanka ter po Izraelu in njeni egiptovski ženi vendarle matriarhinja Izmaelcev.
3. Poročevalec pripovedi o Sari in njeni služabnici Hagari daje na mnogih mestih vtis, da je v Božjih očeh sicer zaželjeno enoženstvo, vendar dopušča patriarhom tudi po več žena (prim. Nahor: rodovitni sta bili obe ženi, vendar je nadaljevanje rodu potekalo preko prve žene – Milke: Rebeka). V primeru nerodovitnosti pa je bila navada imeti otroke »preko« druge žene (Rahela Jakobu: »...pojdi k njej, da bo rodila na mojih kolenih in bom po njej tudi jaz prišla do otrok« 1 Mz 30,3). Biblicisti navajajo, da je bil to aktualni običaj pri ljudstvih bližnjega vzhoda.
4. Kljub temu, da so bile matriarhinje tiste, ki bile v dramah prvih očetov močnejše in podjetnejše, je v primeru Abrahamovih stisk žena tista, ki se poda v žrtvovanje, da obvaruje patriarha: v času lakote izpostavi Abraham Saro, da biva pri faraonu s predstavitvijo, češ, da je to njegova »sestra« (kar je v resnici bila, vendar hkrati tudi žena) (12,10), tudi drugič v Negebski pokrajini pri Abimelehu (20,1). Istemu kralju da na razpolago ženo Rahelo tudi Abrahamov sin Izak. Tu so žene talke in žrtve brez ugovora, da se drama na koncu izpelje tako, da dobi patriarh naslednika in da se rod nadaljuje.
5. Na kaj nas usmerja poročilo, da je Abraham izbral za ženo polsestro in Izak za ženo bratrančovo hčer? Je mar to poudarek na tem, da mora biti izvoljeno ljudstvo neomadeževano od tistih, ki jim Abrahamov Bog ni Bog? Je skoraj incestuozno dejanje tako podvrženo obljubi dedovanja, da ni nikjer namiga, da bi bilo neprimerno?
6. Žene v 1 Mz imajo veliko moč nad možmi. Ti jih ubogajo (Sara Abrahamu: Pojdi k moji dekli! Mogoče bom po njej dobila otroka, 16,2), če možje kaj podvomijo, Bog takoj nastopi na stran žena. Tudi tolaži žene, ko so v stiskah. In nasprotno: možje so pasivni, nerode, sebični in se dvomljivo izražajo (govorijo polresnice: »zakaj mi nisi povedal, da je to tvoja žena? 12,18; »moja sestra je« 20,5), da bi zaščitili svoja življenja (»ubili me bodo zaradi žene« 20,11). Kljub Božjemu poslanstvu in juridičnem primatu izpadejo v prilikah slabiči, neznačajni, kot tisti, ki jih vodijo žene in preko njih Bog. Tudi Izraelu njegova mati Hagara sama izbere ženo.
7. Potomci – prvorojenci, junaki in bodoči patriarhi, se ne rojevajo v normalnih okoliščinah. Njihove matere so sprva nerodovite (prim. Rahela, Elizabeta). V tem sporočilu je izražena modrost,

da je gospodar zgodovine Bog, ki v človeško nemogočih in biološko mejnih situacijah izvrši svojo zavezo in obljubo.

8. Ko se drame zapletejo in grozi nevarnost za potomstvo, nastopijo angeli ali sam Bog, tako da je nadaljevanje rodu rešeno. Potomci so izpostavljeni nevarnostim in obstajajo zgodbe junaških in čudežnih rešitev. Biblični pisci s tem poudarijo, kako zgodovina odrešenja ni le delo patriarhov in matriarhinj ter njihovega sodelovanja z Bogom, ampak Bog sam poseže direktno v dogajanja zlasti takrat, ko odpove človek.
9. O pomembnih srečanjih bibličnih oseb v 1 Mz usodno odloča lepota žensk. V 1 Mz 1,27 je sporočeno, da je »Bog ustvaril človeka po svoji podobi, moškega in žensko je ustvaril«. Ko je bil Abraham v Egiptu in je bila lakota, v 12,11-13 reče Sari: »Glej, vem, da si lepa ženska...Ko te bodo Egipčani videli, bodo rekli To je njegova žena. Mene bodo ubili, tebe pa pustili pri življenju«. Iz odlomka je jasno, da se je Abraham hotel zavarovati, zato je Sari predlagal, naj se predstavi kot njegova sestra. Ko je Abraham ženil sina Izaka (24,16), navaja pisec za Rebeko pri studentu: »Bila je zelo lepa«. Tudi v času lakote, ko je bil Izak pri Abimelehu (26,7), pravi pisec za Rebeko, da »je bila namreč zelo lepa«. Ko pa je ugotovil, da je ta njegova žena, ga je nagradil tako, da je obogatel. Tukaj spet lepota žene reši patriarha. In še: v 29,17 pisec omenja Leo in Rahelo z besedami: »Leine oči so bile motne, Rahela pa je imela lepo postavo in lep obraz« in tako direktno navija za Rahelo, ki naj postane mati zarodu. Njo je namreč Jakob ljubil, Lee pa ne. Kakšna in v čem je ta lepota žena v 1 Mz?

⁴ <http://www.emmanuelnyc.org/bulletin/archive/51.html>

Ena od smeri razlage bi bila v širini pridevnika lep, καλός, ki sprva pomeni *zunanjo lepoto*. Nadaljnji pomeni pa so še: *primeren, dober, priročen*, daleč najpogostejši pomen pa je *notranje lep, plemenit, odličen, slaven*. V zgodovini je ta razširjeni pomen zadobil močan estetski in etični pomen. Platon je iz predstave celovitosti lepote razvil pojem kalokagatije, torej hkratne prisotnosti lepega in dobrega, καλός καὶ ἀγαθός. Ta estetska in moralična smer je potekala kasneje preko Aristotela, helenistov vse do stoicizma. Pomeni pa, da če lepota ni hkrati tudi dobra, ni prava lepota. Morda tudi Dostojevski v Idiotu opisuje takšno notranjo lepoto v odnosu kneza do Natasje Filipovne.

V 1 Mz 49,15 Jakob, ko blagoslavlja sinove, reče: »Ker je videl, da je mir *dober* in dežela prijetna« V Ps 73,28 poje psalmist »Meni pa je *dobro*, da sem blizu Boga« V Mt 19,17: »Kaj me sprašuješ o *dobrem*? Samo eden je *dober*«. Mt 25,21: »Prav, *dobri* in zvesti služabnik«. Lk 8,15: »Seme v *dobri* zemlji pa so tisti...«. Rim 7,18: »Vem namreč, da v meni, hočem reči v mojem mesu, ni nič *dobrega*; kajti *dobro* hoteti je sicer v moji moči, *dobro* delati pa ni«. 1 Tes 5,15: »Glejte, da bi kdo ne vračal komu hudega s hudim, ampak si zmeraj prizadevajte za to, kar je dobro za vas in za vse«

Dobrost, ki je hkrati tudi lepota, nosi božanske epitete.

Pavel Galačanom

Apostol Pavel izhaja v pismu Gal iz navdušujoče vere v Kristusa in judovske osnove svojega mišljenja. Sinajska postava je stopnja v Božjem odrešitvenem načrtu. Ker je Kristus človeka z daritvi-

jo osvobodil greha, ta ni več pod skrbništvom postave. Človek ni več opravičen po postavi, ampak po milosti in veri Vanj: »Spoznajte vendar, da so Abrahamovi sinovi tisti, ki verujejo« (Gal 3,4). Galačane prepričuje, kako naj ne mislijo, da se bodo rešili le z izpolnjevanjem predpisov. Če se držijo le postave, je s tem ogrožena temeljna krščanska svoboda, ki je v veri kot svobodni izbiri. V ta kontekst Pavel uvede parabelo iz SZ o Sari in Hagari: Hagara je predstavica stare zaveze in Sara nove zaveze. Izmael je rojen iz mesa, Izak pa iz ljubezni. Sedanji Jeruzalem je prispodoba sužnosti, novi Jeruzalem pa svobode. Pravi, da je več otrok sužnje kot pa otrok svobodne.⁵ Galačanom, bratom, zatrjuje, da so otroci obljube in da naj »odpodi dekle in njenega sina«, tj. naj si prizadevajo za vero v Kristusa.

Poudarki

a/ Sara je podoba današnjega človeka, ki ne čaka Boga. Neučakano prehitveva dogodke, ne upošteva celote stvari, poslužuje se instanc, nadomestkov, je brez poslušnosti za Božji načrt, ki se skriva za naličji sveta. Usodo jemlje v svoje roke, posmehuje se »čudežem« in zalotena hiti zatrjevati, kako se ni posmihala Božjemu načrtu in obljubi. To velikokrat počnemo takrat, ko spoznamo svojo zmoto, vendar še nismo pripravljeni priznati napake, se kesati. Zato telo samo odgovori z paradoksnim vzgibom, neprimernim situaciji, vendar ga vsi razumemo. Tako je Hagara podaljšek njene samovolje. Njen paralelni antipod je Marija,

⁵ Hagara je mati dvanajstih rodov Izmaelovih, kar pomeni vsega človeštva. Sporočilo je, da je vsak človek na zemlji (naj pozna Boga ali ne) postavljen pred dilemo vesti: biti otrok svobodne ali otrok sužnje? Pavel trdi, da »je več otrok zapuščene.. kakor tiste, ki ima moža« (Gal 4,27)

ki je ob napovedi angela rekla *fiat*, ki je bil izraz njenega *creda*, že davno prej izrečenega.

β/ V 1 Mz je celotna zgodba o tem, da ima Bog s človekom načrt, da ni vržen v kaos ali nič. Zato je v semitski kulturi primerno vse podrejeno dedovanju, potomcem in biološki reprodukciji rodu. Zada je rodovna kri, pleme, tekmovanje, zavist, ljubosumje, borba za prvenstvo in za čisto raso! Vse to je Stara zaveza: postava s svojim izročilom, zapovedmi in pravili, Mišna in Talmud. Kristus pa prinaša vzgled novega Abrahama: ohranja sicer in izpolnjuje postavo, hkrati pa jo graja in se postavlja nad njo. Edino merilo nove Zaveze je tako dvojna zapoved ljubezni, v kateri je izražena Božja volja. Odločilnejše je notranje prepričanje kot prava poslušnost. Zato je pomembno sporočilo zgodbe o Hagari spoznanje, da se v Novi zavezi starozavezno prizadevanje za *dedovanjem, potomci* spremeni v prizadevanje za *biti učenec*. Poklicanost in obljuba ostaneta: ne poklicanost k izpolnjevanju postave, ampak del ljubezni, ne obljuba številnega potomstva, ampak obljuba Novega Jeruzalema.

γ/V zgodbi Abrahama in Sare je Hagara paradoks, da imajo tudi v Božjem odrešitvenem načrtu svoje mesto tujci, begunci in otroci, rojeni po mesu. Tudi tem nakloni Božja dobrota svoje usmiljenje in naklonjenost, napoji jih v puščavi, nakloni jim Abrahamovo brašno za na pot, da jim številno potomstvo. Ali moremo sami presojati, kakšen načrt ima Bog s cigani, grešniki in različnimi avtzejderji!

δ/ Kakšen je moj odnos do osebne »svobode« in sodelovanja v poklicanosti, ki pomeni prizadevati si biti učenec? Dar svobode je zraven

daru življenja največji dar, ki smo ga od Stvarnika prejeli. In z njim dar deleženja v Božjem življenju, ki smo ga v veri prejeli od Kristusa. Ponudba, obdarovanje je odprta in nas ni nič strah pred tem ogromnim prostorom? Pavel v zanosu potrjuje, da je »oni Jeruzalem, ki

je zgoraj, ...svoboden in ta je naša mati« (Gal 4,25), saj »nismo otroci dekle, temveč svobodne« (31). Roti, naj stojimo trdno in naj se ne damo vpreči v jarem sužnosti (prim. Gal 5,1). Pravi, da je postavi dejansko odmrli, da bi živel Bogu (Prim. 2,19). Postava ni iz vere

(prim. 3,12), ona je vzgojiteljica za Kristusa (prim. 3,24). In še: »... otroci moji, ki vas ponovno rojevam v bolečini, dokler ne bo v vas izoblikovan Kristus« (prim. 4,19). Otroci, Božje (izraelsko) ljudstvo, se rojeva v bolečini (Hagari, grehu), da bo iz njega nastal Kristus.

s. Snežna Večko

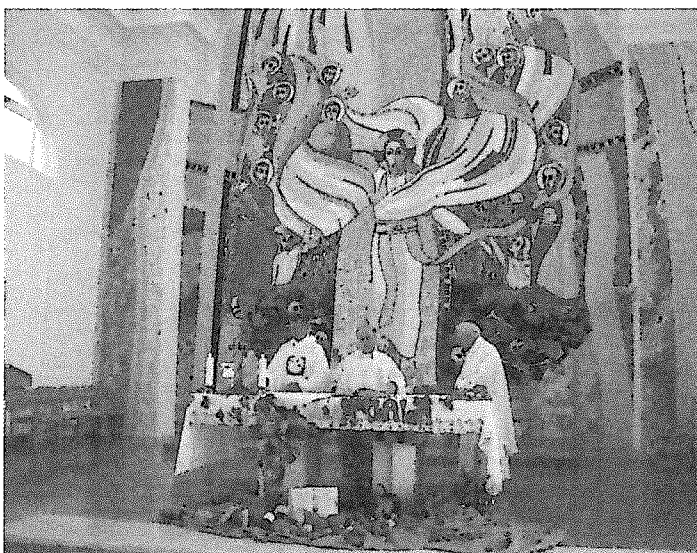
Vseslovensko letno srečanje v Šentvidu

Letošnje vseslovensko srečanje 6. novembra v Šentvidu je bilo ubrano na temo pastoralnega leta o dobrodelnosti in solidarnosti. Predavatelj prof. dr. Vinko Potočnik je odstrl svetopisemske temelje te vedno aktualne in potrebne drže ter jo osvetlil v njeni psihološki in družbeni razsežnosti. Zvedeli smo tudi za rezultate široko zasnovane evropske raziskave, v kateri smo se Slovenci znašli na nezavidljivem mestu glede solidarnosti. Če se kljub procentualno nizki stopnji ljubezni do bližnjega v raznih nabirkah pomoči vendarle velikodušno izkažemo, je to dar majhnega števila »ubogih vdov«.

Zgovorno je bilo tudi predavanje s. Jožice Merlak, HMP, o svetopisemskih uricah za najmlajše, to je za otroke od tretjega do šestega leta. Ta dejavnost se je razširila že po več krajih v Sloveniji, zanjo se zanimajo tudi v tuji-

ni. Sestra, ki jo je začela, pripravlja nadaljnje izobraževanje za tiste, ki se tej dejavnosti že posvečajo in za tiste, ki jo želijo začeti.

Dvainšestdeset udeležencev Kattoliškega dopisnega svetopisemskega tečaja je v tem letu končalo posamezen letnik in prejelo spri-

V sveti daritvi smo prinesli pred Gospojo prizadevanja Slovenskega bibličnega gibanja.

čevalo. Vzpodbudili smo biblične skupine, naj pripravijo svetopisemski maraton, ki je lahko tudi krajši, a močno nagovori bralce in poslušalce.

Več o vsebini predavanj v naslednji številki BBD.

Udeleženci/ke vseslovenskega srečanja so se pri predavanju prof. dr. Vinko Potočnika zamislili v prvi osebi st. evanĝeljskega človeka.

Prof. s. Snežna Večko lahko ugotovi, če kupite nakit, ki so ga izdelali afriški otroci za potrebe afriških mamek.

BOŽJA BESEDA ZA VSAK DAN

Pripravlja s. Metka Tušar

JANUAR 2011

1. jan.	S	Marija Božja Mati	4 Mz 6, 22-27; Ps 67; Gal 4, 4-7 Lk 2, 16-21	Marija pa je vse te besede ohranila in jih premišljevala v svojem srcu (Lk 2,19).
2. jan.	N	2. nedelja po Božiču	Sir 24,1-2.8-12 Ps 67; Hal 4,4-7 Lk 2,16-21	Hitro so odšli tja in našli Marijo, Jožefa in dete, položeno v jasli (Lk 2,16).
3. jan.	P	Genovefa Pariška	1 Jn 2, 29; 3, 1-6 Ps 98,1.3-6 Jn 1, 29-34	Ta je tisti, o katerem sem rekel: Za menoj pride mož, ki je pred menoj; zakaj bil je prej ko jaz (Jn 1,30).
4. jan.	T	Angela	1 Jn 3,7-10 Ps 98,1.7-8.9 Jn 1,35-42	Naslednji dan je Janez spet stal tam in še dva izmed njegovih učencev. Ozrl se je na Jezusa, ki je šel mimo, in rekel: »Glej, Božje Jagnje!« (Jn 1,35-36)
5. jan.	S	Emilijana	1 Jn 3,11-21 Ps 100,2.3.4.5 Jn 1,43-51	Našel je Natánaela in mu rekel: »Našli smo njega, o katerem so pisali Mojzes v postavi in preroki: Jezusa, Jožefovega sina iz Nazaret« (Jn 1,45).
6. jan.	Č	Gospodovo razglasenje	Iz 60,1-6 Ps 72,1-2.7-8.10-13 Ef 3,2-3a.5-6 Mt 2,1-12	Ko so pa zagledali zvezdo, so se silno razveselili (Mt 2, 10).
7. jan.	P	Rajmund	1 Jn 3,22-24;4,1-6 Ps 2,7-8.10-11 Mt 4,12-17.23-25	Jezus je hodil po vsej Galileji. Učil je po njihovih shodnicah in oznanjal evangelij kraljestva. Ozdravil je vsakovrstne bolne in vsakovrstne slabosti med ljudstvom (Mt 4,23).
8. jan.	S	Severin	1 Jn 4,7-10 Ps 72,1.4.7-8 Mr 6,34-44	In vsi so jedli in se nasitili (Mr 6,42).
9. jan.	N	Jezusov krst	Iz 42,1.4.6-7 Ps 29 Apd 10,34-38 Lk 3,13-17	Janez je vsem odgovoril: »Jaz vas krščujem v vodi, pride pa močnejši od mene, kateremu nisem vreden odvezati jermenov njegovih sandal; on vas bo krstil v Svetem Duhu in ognju« (Lk 3,16).
10. jan.	P	Gregor iz Nise	Heb 1,1-6 Ps 97,1-2.6-7.9 Mr 1, 14-20	»Hodita za menoj in napravil vaju bom za ribiča ljudi« (Mr 1,17).
11. jan.	T	Pavlin Oglejski	Heb 2,5-12 Ps 8,2.5-9 Mr 1,21-28	Strmeli so nad njegovim naukom, ker jih je učil, kakor kdor ima oblast (Mr 1,22).
12. jan.	S	Tatjana	Heb 2,14-18 Ps 105,1.4.6-9 Mr 1,29-39	Zjutraj, ko je bilo še zelo temno, je vstal in odšel ter se napolil na samotni kraj in je tam molil (Mr 1,35).
13. jan.	Č	Radovan	Heb 3,7-14 Ps 95,6-11 Mr 1,40-45	Jezus se ga usmili, stegne svojo roko, se ga dotakne in mu reče: »Hočem, bodi očiščen« (Mr 1,41).
14. jan.	P	Feliks	Heb 4,1-5.11 Ps 78,6-11 Mr 2,1-12	Nabrlo se jih je mnogo, tako da tudi pri vratih ni bilo več prostora, in jim je oznanjal nauk (Mr 2,2).
15. jan.	S	Absalom	Heb 4,12-16 Ps 19,6-11 Mr 2,13-17	»Zdravnika ne potrebujejo zdravi, ampak bolni« (Mr 2, 17).
16. jan.	N	2. navadna nedelja	Iz 49,3.5-6 Ps 40 1 Kor 1,1-3 Jn 1,29-34	In Janez je izpričal: »Videl sem Duha, ki se je spuščal z neba kakor golob in ostal nad njim« (Jn 1,32).
17. jan.	P	Anton	Heb 5,1-10 Ps 110,1-4 Mt 19,16-26	Nekdo je stopil k njemu in rekel: »Učitelj, kaj naj dobrega storim, da prejmem večno življenje?« (Mt 19,16)
18. jan.	T	Marjeta	Heb 6,10-20 Ps 111,1-2.4.5.9-10 Mr 2,23-28	Rekel jim je: »Sobota je ustvarjena zaradi človeka in ne človek zaradi sobote« (Mr 2,27).
19. jan.	S	Arsen	Heb 7,1-3.15-17 Ps 110,1-4 Mr 3,1-6	»Ali se sme v soboto dobro storiti, ali hudo storiti? Življenje rešiti ali ga pogubiti?« (Mr 3,4).
20. jan.	Č	Fabijan	Heb 7,25-28;8,1-6 Ps 40,7-10.17 Mr 3,7-12	Mnogo jih je ozdravil, zato so tiščali za njim, da bi se ga dotaknili, kateri so bili v nadlogah (Mr 3,10).
21. jan.	P	Neža	Heb 8,6-13 Ps 85,8.10-14 Mr 3,13-19	Postavil jih je dvanajst, da bi bili z njim in bi jih pošiljal pridigovat (Mr 3,14).
22. jan.	S	Vincenc	Heb 9,2-3.11-14 Ps 47,2-3.6-9 Mr 3,20-21	Ko so to slišali njegovi sorodniki, so govorili: »Z uma je!« (Mr 3,21).

23. jan.	N	3. navadna nedelja	Iz 8,23b;9,1-3 Ps 27,1.4.6-9 1 Kor 1,10-13.17 Mt 4,12-23	In ko je šel od tam naprej, je zagledal dva druga brata: Jakoba, Zebedejevega sina, in njegovega brata Janeza, ki sta s svojim očetom Zebedejem v čolnu popravljala mreže. Poklical ju je (Mt 4,21).
24. jan.	P	Francisek Saleški	Heb 9,15.24-28 Ps 98,1-6 Mr 3,22-30	»Ako je hiša sama v sebi razdvojena, ta hiša ne more obstati« (Mr 3,24).
25. jan.	T	Spreobrnitev apostola Pavla	Apd 22,3-16 Ps 117,1-2 Mr 16,15-18	Tiste pa, ki bodo sprejeli vero, bodo spremljala ta znamenja: v mojem imenu bodo izganjali demone, govorili nove jezike, z rokami dvigali kače, in če bodo kaj strupenega izpili, jim ne bo škodovalo. Na bolnike bodo polagali roke in ti bodo ozdraveli« (Mr 16,17-18).
26. jan.	S	Timotej	2 Tim 1,1-8 Ps 110,1-4 Mr 4,1-20	»In ti, ki so seme sprejeli v dobro zemljo, so tisti, ki besedo slišijo in sprejmejo...« (Mr 4,20).
27. jan.	Č	Angela Merici	Heb 10,19-25 Ps 24,1-6 Mr 4,21-25	»S kakršno mero merite, se vam bo odmerilo in še navrgo se vam bo« (Mr 4,24).
28. jan.	P	Tomaž Akvinski	Heb 10,32-39 Ps 37,3-6.23-24.39-40 Mr 4,26-34	Brez prilike jim ni govoril, svojim učencem pa je posebej vse razlagal (Mr 4,34).
29. jan.	S	Valerij	Heb 11,1-2.8-19 Ps Lk 1,69-75 Mr 4,35-41	Rekel jim je: »Kaj ste tako boječji? Kako da še nimate vere?« (Mr 4,41).
30. jan.	N	4. navadna nedelja	Sof 2,3;3,12-13 Ps 146,6-10 1 Kor 1,26-31 Mt 5,1-12a	Veselite in radujte se, kajti vaše plačilo v nebesih je veliko« (Mt 5,12a).
31. jan.	P	Janez Bosko	Heb 11,32-40 Ps 31,20-24 Mr 5,1-20	»Pojdi domov k svojim ljudem in jim naznani, kako velike reči ti je storil Gospod in se te usmilil« (Mr 5,19).

FEBRUAR 2011

1. feb.	T	Brigita	Heb 12,1-4 Ps 22,26-28.30-32 Mr 5,21-43	Rekla je namreč: »Tudi če se dotaknem le njegove obleke, bom rešena« (Mr 5,28).
2. feb.	S	Svečnica	Mal 3,1-4 Ps 24,7-10 Heb 2,14-18 Lk 2,22-40	»Glej, ta je postavljen v padec in vstajenje mnogih v Izraelu« (Lk 2,34).
3. feb.	Č	Blaž	Heb 12,18-19.22-24 Ps 48,2.4.9-11 Mr 6,7-13	In šli so ter oznanjali pokoro (Mr 6,12).
4. feb.	P	Gilbert	Heb 13,1-8 Ps 27,1.3.5.8-9 Mr 6,14-29	Kajti Herod se je Janeza bal, ker je vedel, da je pravičen in svet mož, in ga je varoval (Mr 6,20a).
5. feb.	S	Agata	Heb 13,15-17.20-21 Ps 23,1-6 Mr 6,30-34	»Pojdite sami zase na samotni kraj in se nekoliko odpočijte« (Mr 6,31a).
6. feb.	N	5. navadna nedelja	Iz 58,7-10 Ps 112,4-9 1 Kor 2,1-5 Mt 5,13-16	»Vi ste luč sveta. Mesto, ki stoji na gori, se ne more skriti« (Mt 5,14).
7. feb.	P	Rihard	1 Mz 1,1-19 Ps 104,1-2.5-6.10.12.24.35 Mr 6,53-56	In vsi, kateri so se ga dotaknili, so ozdraveli (Mr 6,56).
8. feb.	T	Jožefa Bakhito	1 Mz 1,20-31;2,1-4a Ps 8,4-9 Mr 7,1-13	»To ljudstvo me časti z ustnicami, a njih srce je daleč od mene« (Mr 7,6b).
9. feb.	S	Apolonija	1 Mz 2,4b-9.15-17 Ps 104,1-2.27-30 Mr 7,14-23	In govoril je: »Kar pride iz človeka, to ga omadežuje« (Mr 7,20).
10. feb.	Č	Sholastika	1 Mz 2,18-25 Ps 128,1-5 Mr 7,24-30	Ona pa je odgovorila: »Gospod, tudi psički pod mizo jedo od drobtin otrok« (Mr 7,28).
11. feb.	P	Lurška Mati božja	Iz 66,10-14 Ps 32,1-2.5-7 Mr 7,31-37	In na vso moč so strmeli, govoreč: »Vse je prav storil: gluhih daje, da slišijo, nemim, da govorijo« (Mr 7,37).

12. feb.	S	Humbelina	1 Mz 3,9-24 Ps 90,2-6.12-13 Mr 8,1-10	In vzel je sedmere hlebe, se zahvalil, jih razlomil in dajal učencem, da bi jih delili (Mr 8,6b).
13. feb.	N	6. navadna nedelja	Sir 15,15-20 Ps 119,1-2.4-5.17-18.33-34 1 Kor 2,6-10 Mt 5,17-37	»... kajti bolje je zate, da izgubiš en del telesa, kakor da bi celo tvoje telo prišlo v peklenko dolino« (Mt 5, 30b).
14. feb.	P	Valentin	1 Mz 4,1-15.25 Ps 50,1.8.16-17 Mr 8,11-13	Zahtevali so od njega znamenje z neba, da bi ga skušali (Mr 8,11b).
15. feb.	T	Klavdij	1 Mz 6,5-8;7,1-5.10 Ps 29,1-5.9-10 Mr 8,14-21	»Pazite, varujte se kvasa farizejev in Herodovega kvasa« (Mr 8,15).
16. feb.	S	Filipa	1 Mz 8,6-13.20-22 Ps 116,12-15.18-19 Mr 8,22-26	Privedejo mu slepega in ga prosijo naj se ga dotakne (Mr 8,22b).
17. feb.	Č	Aleš	1 Mz 9,1-13 Ps 102,16-21 Mr 8,27-33	Spregovoril je Simon Peter in mu rekel: »Ti si Kristus« (Mr 8,29b).
18. feb.	P	Flavijan	1 Mz 11,1-9 Ps 33,10-15 Mr 8,34-38;9,1	»Kaj namreč človeku pomaga, če si ves svet pridobi, svojo dušo pa pogubi« (Mr 8,36).
19. feb.	S	Konrad	Heb 11,1-7 Ps 145,2-5.10-11 Mr 9,2-13	Naredil se je oblak in jih obsenčil. In iz oblaka se je zaslísal glas: »Ta je moj ljubljeni Sin, njega poslušajte!« (Mr 9,7)
20. feb.	N	7. navadna nedelja	3 Mz 19,1-2.17-18 Ps 103,1-4.8.10.12-13 1 Kor 3,16-23 Mt 5,38-48	»Če namreč ljubite tiste, ki ljubijo vas, kakšno plačilo vas čaka? Mar tega ne delajo tudi cestnarji?« (Mt 5,46).
21. feb.	P	Peter	Sir 1,1-10 Ps 93,1-2.5 Mr 9,14-29	Takoj je dečkov oče vzkliknil: »Verujem, pomagaj moji neveri!« (Mr 9,24).
22. feb.	T	Sedež apostola Petra	1 Pt 5,1-4 Ps 23,1-6 Mt 16,13-19	Simon Peter je odgovoril; rekel mu je: »Ti si Mesija, Sin živega Boga« (Mt 16,16).
23. feb.	S	Polikarp	Sir 4,11-19 Ps 119,165.168.171-172.174-175 Mr 9,38-40	»Nihče namreč ne more storiti mogočnega dela v mojem imenu in takoj grdo govoriti o meni« (Mr 9,39b).
24. feb.	Č	Matija	Apd 1,15-17.20-26 Ps 113,1-8 Jn 15,9-17	»Kakor je Oče mene ljubil, sem tudi jaz vas ljubil. Ostanite v moji ljubezni!« (Jn 15,9).
25. feb.	P	Valburga	Sir 6,5-17 Ps 119,12.16-18.27.34-35 Mr 10,1-12	»Na začetku stvarjenja pa ju je Bog ustvaril kot moža in ženo« (Mr 10,6).
26. feb.	S	Aleksander	Sir 17,1-15 Ps 103,13-18 Mr 10,13-16	»Pustite otroke, naj prihajajo k meni, in ne branite jim, kajti takšnih je Božje kraljestvo« (Mr 10,14,b).
27. feb.	N	8. navadna nedelja	Iz 49,14-15 Ps 62,2-3.6-9 1 Kor 4,1-5 Mt 6,24-34	»Kdo izmed vas pa more s svojo skrbjo podaljšati svoje življenje za en sam komolec?« (Mt 6,27)
28. feb.	P	Osvald	Sir 7,24-29 Ps 32,1-2.5-7 Mr 10,17-27	»Dobri učitelj, kaj naj storim, da bom deležen večnega življenja?« (Mr 10,17b)

MAREC 2011

1. mar.	T	Albin	Sir 35,1-12 Ps 50,5-8.14.23 Mr 10,28-31	»Peter pa mu je začel govoriti: »Glej, mi smo vse zapustili in šli za teboj« (Mr 10,28).
2. mar.	S	Agnes	Sir 36,1-4.5a.10-17 Ps 79,8.9.11.13 Mr 10,32-45	»Ali moreta piti kelih, ki ga jaz pijem, ali biti krščena s krstom, s katerim sem jaz krščen?« (Mr 10,38b)
3. mar.	Č	Kunigunda	Sir 42,15-25 Ps 33,2-9 Mr 10,46-52	Odvrgel je svoj plašč, skočil pokonci in pohitel k Jezusu (Mr 10,50).
4. mar.	P	Kazimir	Sir 44,1-9-13 Ps 149,1-6.9 Mr 11,11-25	»In kadar vstanete k molitvi, odpustite, če imate kaj proti komu, da vam tudi vaš Oče, ki je v nebesih, odpusti vaše prestopke« (Mr 11,25).
5. mar.	S	Janez	Sir 51,12-20 Ps 19,8-11 Mr 11,27-33	In Jezus jim je rekel: »Tudi jaz vam ne povem, s kakšno oblastjo to delam« (Mr 11,33b).
6. mar.	N	9. navadna nedelja	5 Mz 11,18.26-28.32 Ps 31,2-4.17.25 Rim 3,21-25a.28 Mt 7,21-27	»Zato je vsak, ki posluša te moje besede in jih uresničuje, podoben preudarnemu možu, ki je zidal svojo hišo na skalov« (Mt 7,24).

7. mar.	P	Perpetua	Tob 1,1a.2;2,1-9 Ps 112,1-6 Mr 12,1-12	Imel je še enega, ljubljenega sina. Nazadnje je k njim poslal njega in rekel: »Moje sina bodo spoštovali« (Mr 12,6).
8. mar.	T	Janez od Boga	Tob 2,10-23 Ps 112,1-2.7-9 Mr 12,13-17	Jezus pa jim je rekel: »Dajte cesarju, kar je cesarjevega, in Bogu, kar je Božjega!« (Mt 12,17)
9. mar.	S	Pepelnica	Jl 2,12-18 Ps 51,3-6.12-14.17 2 Kor 5,20-21;6,1-2 Mt 6,1-6.16-18	»...in tvoj Oče, ki vidi na skrivnem ti bo povrnil« (Mt 6, 4b).
10. mar.	Č	Simplicij	5 Mz 30,15-20 Ps 1,1-2a.3.4.6 Lk 9,22-25	»Če hoče kdo hoditi za menoj, naj se odpove sam sebi in vzame vsak dan svoj križ ter hodi za menoj« (Lk 9,23).
11. mar.	P	Konstantin	Iz 58,1-9a Ps 51,3-6.18-19 Mt 9,14-15	»Ali morejo žalovati svatje, dokler je ženin pri njih?« (Mt 6,15a).
12. mar.	S	Justina	Iz 58,9b-14 Ps 86,1-2.3-4.5-6 Lk 5,27-32	Lévi je pustil vse, vstal in šel za njim (Lk 5,28).
13. mar.	N	1. postna nedelja	1 Mz 2,7-9;3,1-7 Ps 51,12-14.17 Rim 5,12-19 Mt 4,1-11	On pa je odgovoril: »Pisano je: Človek naj ne živi samo od kruha, ampak od vsake besede, ki prihaja iz Božjih ust« (Mt 4,4).
14. mar.	P	Matilda	3 Mz 19,1-2.11-18 Ps 19,8-10.15 Mt 25,31-46	»Zakaj lačen sem bil in ste mi dali jesti; žejen sem bil in ste mi dali piti...« (Mt 25,35).
15. mar.	T	Klemen	Iz 55,10-11 Ps 34,4-7.16-19 Mt 6,7-15	»Če namreč odpustite ljudem njih pogreške, bo tudi vaš nabeški Oče vam odpustil« (Mt 6,14).
16. mar.	S	Herbert	Jon 3,1-10 Ps 51,3-4.12-13.18-19 Lk 11,29-32	»Ninivljani bodo ob sodbi vstali s tem rodom in ga obsodili; zakaj spokorili so se na Jonovo pridigo« (Lk 11,32).
17. mar.	Č	Patrik	Est 14,1.3-5.12-14 Ps 138,1-3.7-8 Mt 7,7-12	»Vse torej, kar hočete, da bi ljudje storili vam, storite tudi vi njim« (Mt 7,12a).
18. mar.	P	Ciril	Ezk 18,21-28 Ps 130,1-8 Mt 5,20-26	»Pojdi, da se poprej spraviš s svojim bratom, in potem pridi in daruj svoj dar« (Mt 5,24b).
19. mar.	S	Jožef	2 Sam 7,4-5a.12-14a.16 Ps 89,2-5.27-29 Rim 4,13.16-18.22 Mt 1,16.18-21.24a	Ko se je Jožef zbudil, je storil, kakor mu je naročil Gospodov angel. Vzel je svojo ženo k sebi (Mt 1,24a).
20. mar.	N	2. postna nedelja	1 Mz 12,1-4a Ps 33,4-5.18-20.22 2 Tim 1,8b-10 Mt 17,1-9	Ko je še govoril, jih je obsenčil svetel oblak, in glej, glas iz oblaka je rekel: »Ta je moj ljubljeni Sin, nad katerim imam veselje; njega poslušajte!« (Mt 17,5)
21. mar.	P	Nikolaj	Dan 9,4b-10 Ps 79,8-9.11.13 Lk 6,36-38	»Ne sodite in ne boste sojeni. Ne obsojajte in ne boste obsojeni. Odpustčajte in vam bo odpuščeno« (Lk 6,37).
22. mar.	T	Lea	Iz 1,10.16-20 Ps 50,8-9.16-17.21.23 Mt 23,1-12	»Največji med vami bodi vaš strežnik« (Mt 23,11).
23. mar.	S	Turibij	Jer 18,18-20 Ps 31,5-6.14-16 Mt 20,17-28	»Glejte, v Jeruzalem gremo in Sin človekov bo izroččen velikim duhovnikom in pismoukom« (Mt 20,18).
24. mar.	Č	Dionizij	Jer 17,5-10 Ps 1,1-6 Lk 16,19-31	On pa mu je dejal: »Če ne poslušajo Mojzesa in prerokov, se ne bodo dali prepričati, četudi kdo vstane od mrtvih« (Lk 16,31).
25. mar.	P	Gospodovo oznanjenje	Iz 7,10-14 Ps 40 Heb 10,4-10 Lk 1,26-38	Angel ji je rekel: »Ne boj se, Marija, kajti našla si milost pri Bogu« (Lk 1,30).
26. mar.	S	Kastul	Mih 7,14-15.18-20 Ps 103,1-4.8.10-12 Lk 15,1-3.11-32	»Ta moj sin je bil namreč mrtev in je oživel; bil je izgubljen in je najden. In začeli so se veseliti« (Lk 15,24).
27. mar.	N	3. postna nedelja	2 Mz 17,3-7 Ps 95,1-2.6-9 Rim 5,1-2.5-8 Jn 4,5-42	Žena mu je rekla: »Gospod, daj mi te vode, da ne bom žejna in ne bom hodila sem zajemat« (Jn 4,15).
28. mar.	P	Ivana	2 Kr 5,1-15a Ps 42,2-3;43,3-4 Lk 4,24-30	In rekel jim je: »Resnično, povem vam: Nobenega preroka ne sprejmejo v domačem kraju« (Lk 4,24).
29. mar.	T	Bertold	Dan 3,25.34-43 Ps 25,4-9 Mt 18,21-35	Gospodar tega služabnika se ga je usmili, oprostil ga je in mu dolg odpustil (Mt 18,27).
30. mar.	S	Janez Klimak	5 Mz 4,1-5-9 Ps 147,12-15.19-20 Mt 5,17-19	»Kdor pa jih bo (zapovedi) spolnjeval in učil, bo imenovan velik v nebeškem kraljestvu« (Mt 5,19b).
31. mar.	Č	Benjamin	Jer 7,23-28 Ps 95 Lk 11,14-23	»Če pa z Božjim prstom izganjam demone, potem je prišlo k vam Božje kraljestvo« (Lk 11,20).

»Spoznaj, kristjan, svoje dostojanstvo, in ko si postal deležen Božje narave, se nikar ne vračaj nazaj v tisti čas, ko si še živel grešno življenje. Pomni, kdo je tvoja Glava in kakšnega telesa si ud. Le spomni se, da si bil iztrgan iz oblasti teme in prestavljen v Božjo luč in Božje kraljestvo ...«

(Iz govorov sv. Leona velikega, papeža, 1. govor na božič)